

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0540183 Mularp Kullagärdet*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 - områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat- direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och natur- typer, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skydds- beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”*kartverktyget skyddad natur*”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Lena Smith

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0540183 Mularp Kullagärdet

Kommun: Falköping

Områdets totala areal: 2 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-06-30

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-20

Markägarförhållanden:

Privat.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-12-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6210 - Kalkgräsmarker

6410 - Fuktängar

7230 - Rikkärr

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I Natura 2000-området Mularp Kullagärdet är de prioriterade bevarandevärdena de fuktiga markerna med rikkärr och fuktäng samt med en mindre men artrik kalkgräsmark. I framförallt fuktängen växer den hotade arten stor ögontröst, enligt rödlistan 2015 starkt hotad, EN.

Motivering: Området ligger i gammal odlingsbygd väster om Gerumsberget. Landskapets naturbetesmarker, kalkfuktängar och sumpskogar utgör riksintresse för naturvården och kalkfuktängarna innehåller värdefulla våtmarker som är goda representanter för den naturgeografiska regionen. Fuktängen vid Mularp Kullagärdet är mycket artrik och även i de andra delarna av Natura 2000-området förekommer hävdgynnade kärlväxter i markerna som har

lång kontinuitet av hävd.

Prioriterade åtgärder: Bekämpning av sly och ohävdarter genom röjning samt intensivare bete med häst eller nötdjur eller slåtter som komplement. Betesvila årligen mellan den 15 juni - 15 augusti i området där stor ögontröst växer.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Mularp Kullagärdet ligger ca 8 km öster om Falköping. Området utgörs av två delområden, skilda från varandra av ett stycke skog. I det östra delområdet finns ett rikkärr och i det västra en fuktäng samt, i söder en artrik gräsmark. Natura-området ligger i sluttande mellanbygd på Gerumsbergets västsida. Det omges av åkermark, betesmark och sumpskog. Förutom grundvatten, som säkerligen trycker ut i båda kärren/delområdena, så har kärren en påtaglig gemensam hydrologi. Östra kärret, som sluttar mot väst/sydväst avvattnas via ett intilliggande markvägsdike både norrut och söderut. Det nordgående diket går genom en trumma under markvägen vidare till det västra kärret (fuktängen), översilar detta och lämnar det som en rännil i väster. Berggrunden består av en glimmerrik sedimentär bergart, i detta fall alunskiffer.

Östra delområdet ingår i en större, nötdjursbetad betesfålla som fortsätter mot öster och sydost. I norra delen av delområdet finns fastare mark med några enbuskar, någon björk och block i dagen samt uppslag av sly. I denna del har en avverkning tidigare skett. I södra delen av delområdet finns björksumpskog med en hel del älgört. Centralt i delområdet ligger rikkärret (7230) i vars nordkant finns en rännil med bäckveronika. I kärret finns enstaka unga björkar och tidigare har noterats bl.a. kärtistel, kärrfräken, blåtåtel, vattenklöver, ängsnyckel (fridlyst), slankstarr, flaskstarr, kärrknipprot (fridlyst), kärrsälting, tågväxter, hundstarr och brunmossa. En del små höljar finns. Betet i kärret är måttligt till mycket extensivt (2014).

Västra delområdet ingår i en större häst- och fårbetad betesfålla. I södra delen av delområdet finns ung tallskog samt en artrik, mindre kalkgräsmark i den sydvästligaste spetsen. Den norra halvan av delområdet består av kalkfuktäng med en del enbuskar och småtallar. I fuktängen växer arter som slankstarr, krypvide, darrgräs, brunört och hundäxing. I fuktängen finns mycket gammal förna (fjolårsgräs) i markskiktet och även lite sly då hävden varit svag de senaste åren (2016). År 1997 fanns här 290 plantor av stor ögontröst. I länet fanns 2004 stor ögontröst på 8 lokaler med sammanlagt cirka 10 000 plantor. Stor ögontröst inventeras årligen i Mularp Kullagärdet och sköts i enlighet med åtgärdsprogrammet för arten (ÅGP, åtgärdsprogram för hotade arter). Arten kräver särskilt hänsyn och skötsel. Arten visar de senaste åren på en minskad population i området. Se vidare under naturtypsbeskrivningen för fuktängen, 6410. Centralt i västra delområdet d.v.s. i fuktängens södra del, finns fuktigare mark (rikkärr) med block i dagen, en del småbjörk och videbuskar. Röjningar har på senare tid gjorts i det västra delområdet. Här har tidigare noterats bl.a. blåtåtel, vildlin, kärrsälting, slankstarr, ängsstarr, vattenklöver, kabbleka, kärtistel, slåtterblomma, lite älgört och starr. Eventuellt finns kärrknipprot.

Natura 2000-området utgör också biotopskyddsområde. Biotopskyddet har tillkommit för att främja bevarandet av den biologiska mångfalden genom att ge ett bättre skydd åt hotade arter och deras livsmiljöer. Det kringliggande landskapet är av riksintresse för naturvården och odlingslandskapet är både nationellt och regionalt värdefullt. För båda delområdena utgår miljöersättning för särskilda värden enligt landsbyggsprogrammet 2016-2020. Åtagandeplaner för skötseln hänger samman med miljöersättningen.

Bevarandemål

För att bevara naturvärdena och den biologiska mångfalden bör områdets öppna karaktär bibehållas.

Vad kan påverka negativt

- De i Sverige små populationerna av stor ögontröst är ett hot i sig. Litenheten kan resultera i degenerationseffekter och utdöende.
- Hot mot både öppna rikkärr, kalkfuktängar och dess flora är ohävd, felaktig hävd, igenväxning, gödsling, kvävenedfall, försurning, kemiska gifter, upplag, schaktning, körskador, bortodling, trädplantering, dikning, dämning, isolering/fragmentering m.m.

Se även negativ påverkan under respektive naturtyp.

Följande regleras av biotopskyddsbestämmelserna:

- Arbetsföretag som kan skada naturmiljön får inte utföras inom de avgränsade områdena, d.v.s. i de mark- och vattenområden som utgör livsmiljö för utrotningshotade djur- eller växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda. Exempel på arbetsföretag som kan skada naturmiljön är all typ av exploatering, körning med motorfordon, användning av bekämpningsmedel eller gödselmedel, åtgärder som påverkar områdets vattenförhållanden, grävning, schaktning, markberedning, tippning, uppodling och skogsodling.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken). Om en verksamhet/åtgärd påverkar ett Natura 2000-område så kan denna vara tillståndspliktig även om den utförs utanför Natura 2000-området.

Skydd:

- Delområdena är biotopskyddsområden. Biotopskydd Mularp 1:2 och Kullagärdet 1:1, Falköping, 1995-05-19, skyddade enligt 7 kap 11 § Miljöbalken, bilaga 3 till förordningen om områdesskydd enligt Miljöbalken.
- Fridlysta arter förekommer bl.a. stor ögontröst och orkideer.

Riksintressen m.m.:

- Riksintresse för naturvården (gäller endast östra delområdet) - Plantaberget, Varvsberget, Gerumsberget och Gisseberget.
- Nationellt värdefullt odlingslandskap - Falköping
- Regionalt värdefullt odlingslandskap - Åsle, Mularp

Skötsel:

- Viktigt är att löpande skötselavtal, som följs upp årligen, finns för området, exempelvis passande miljöstöd eller vårdavtal.

Västra området;

- Lämplig skötsel är i västra delområdet fortsatt bete. Då hävden i dagsläget (2016) är svag bör nuvarande fårbete under en period eventuellt kompletteras med häst- eller nötdjursbete, eller slätter.
- Arten stor ögontröst gynnas av betesfred på växtplatsen under perioden 15 juni - 15 augusti. Arten hinner under den tiden blomma och gå i frö. Bete på växtplatsen före den 15/6 och efter den 15/8 är positivt.
- Om kärrknipprot kan konstateras i området bör sen slätter tillämpas (månadskiftet augusti/september), så att arten hinner gå i frö.
- Røjning av sly och ohävdarter vid behov.
- Den unga tallskogen i söder bör öppnas upp genom plockhuggning eller avverkning etappvis.

Enstaka tallar bör väljas ut och sparas för att kunna utvecklas till stora grova hagmarkstallar. Vissa träd och annan vegetation bör även sparas för att skapa bryn mot andra markslag i närområdet.

Östra området;

- Røjning av sly och ohävdsarter som t.ex. älggräs samt intensivare hävd/bete behövs för att hålla undan igenväxningsvegetation och motverka bildandet av förnalager (av bl.a. dött fjolårsgräs) i markskiktet.

Bevarandetillstånd

Se naturtyperna fuktängar med blååtäl eller starr och rikkärr.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målandikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målandikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6210 - Kalkgräsmarker

Areal: 0,05 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Kalkgräsmarken finns i det västra delområdet sydvästligaste del. Området är litet men mycket artrikt. Under Länsstyrelsens uppföljning av gräsmarksområden i skyddade områden 2013, hittades förutom typiska arter för kalkgräsmarker även en lång rad typiska arter för silikatgräsmark (6270). Området ingår i en större betesfälla som betas av får och/eller häst. Typiska arter för kalkgräsmark som noterats i området är: jordtistel, käringtand, St. Pers nycklar (fridlyst) och ängshavre. Även karaktärsarten brudbröd har hittats. Typiska arter för silikatgräsmark som noterats är, blodrot, gulmåra, darrgräs, liten blåklocka, hirsstarr, revfibbla, brudbröd och nattviol (fridlyst). Marken bedöms vara en mosaik av de två naturtyperna.

Generell beskrivning av naturtypen: Torra till friska, hävdpräglade kalkrika gräsmarker nedanför trädgränsen ofta med ett mycket stort inslag av örter. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0 - 30%. Hävdgynnade arter ska finnas. Ibland kan dessa marker vara viktiga orkidélokaler (6211).

Typiska arter för naturtypen 6210 är spåtistel, låsbräken, trollsmultron, käringtand, ängshavre, jungfrulin, mindre blåvinge, skogsvisslare, silversmygare m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävsarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen av Kalkgräsmarker (6210) ska vara minst 0,05 hektar.

Regelbunden hävd genom bete (ej vintertid), eller slätter och efterbete ska påverka området.

Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska finnas och förnygra sig. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten.

Igenväxningsvegetation, vedartad eller örtartad, ska inte förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Typiska kärlväxter ska ha allmän-riklig förekomst.

Negativ påverkan

Faktorer som kan påverka naturtypen negativt är:

- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Alltför intensivt bete när blomningen är som störst. Det kan leda till att växterna inte hinner blomma och sätta frö, vilket på sikt utarmar floran.
- Spridning av gödsel i naturtypen påverkar floran negativt.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande

insektsfaunan och bör därför bara användas vid behov.

- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis skogsplantering, dikning och täktverksamhet.

Bevarandeåtgärder

- Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Se även på områdesnivå under rubriken, Bevarandeåtgärder.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt.

6410 - Fuktängar

Areal: 0,55 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Ungefär halva västra delområdet utgör fuktäng. Fuktängen ingår i en större betesfälla vilken betas av får och/eller häst. Området var under 2016 svagt hävdat och hade mycket förna (gammal fjolårsgräs) i markskicket samt uppslag av sly och älggräs på vissa ställen. Området har miljöersättning för särskilda värden enligt landsbygdsprogrammet (2016-2020) och en åtagandeplan för skötseln av området är knuten till ersättningen.

Fuktängen har varit en av de bättre lokalerna på Falbygden för förekomst av stor ögontröst. Arten följs upp årligen och antalet plantor har mellan åren 2007 - 2014 varierat mellan 265 - 414 st. Under 2015 noterades mycket färre plantor, ca 28 st och 2016 80 st. Populationen har således minskat mycket de senaste åren. Stor ögontröst gynnas av att växtplatsen inte betas under perioden 15 juni - 15 august. Arten hinner då ostört blomma och gå i frö innan sensommarens slätter och/eller betesperiod. Växtplatsen kan med fördel betas före den 15/6. Typiska arter som noterats i fuktängen är: darrgräs, hirsstarr, knägräs, ormtunga, slankstarr, smörboll (fridlyst), stagg, slätterblomma, vildlin, ängsvädd och stor ögontröst (fridlyst, starkt hotad (EN) samt ÅGP-art). Tidigare har även de typiska arterna kärresälting och ängsstarr noterats.

Generell beskrivning av naturtypen: Hävdpräglade fuktängar med blåtåtel eller starr nedanför trädgränsen. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0 - 30%. Hävdgynnade arter ska finnas. Två undertyper finns: a) Fuktängar på neutrala till alkaliska, kalkrika jordar med ett varierande vatteninnehåll, ofta relativt artrika. Här ingår bl.a. "kalkfuktängen" (6411). b) Fuktängar på surare jordar, ibland torvrika med blåtåtel, tåg- och starrarter (6410). Typen varierar beroende på hävd och hävdintensitet. Typiska arter, exempel:

6410: Jungfru Marie nycklar, gökblomster, stagg, granspira m fl.

6411: Hårstarr, ängsstarr, ängsnycklar, vildlin, tätört m.fl.

Gemensamma: darrgräs, hirsstarr, ormrot, slätterblomma, svinrot, gulärla, storspov, rödbena, toftsvipa.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävsarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändrad hydrologi som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Fuktängar (6410) ska vara minst 0,55 hektar.

Regelbunden hävd genom bete eller slätter och ev. efterbete, ska påverka området. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Typiska och karaktäristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska finnas och förnygra sig. Hydrologin ska vara naturlig och markfuktigheten tillräcklig. Det ska inte finnas några avvattnande eller tillrinnande diken eller markskador eller andra avvattnande anläggningar som medför negativ påverkan. Näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Enstaka värdefulla träd och buskar, t.ex. bärande och blommande träd/buskar, hålträd, hagmarksträd, gamla träd (av t.ex. björk, en och salix) ska förekomma. Typiska och karaktäristiska kärlväxter ska förekomma allmänt-rikligt.

Negativ påverkan

Faktorer som kan påverka naturtypen negativt är:

- Den fuktiga marken gör att grässvålen är extra känslig för tramp från tunga djur.
- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas.
- Dräneringar som torkar ut naturtypen.
- Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag påverkar naturtypen negativt.
- Alltför intensivt betestryck påverkar naturtypens floravärden negativt. Risken för överbete är dock inte lika stor i fuktiga marker som i torra.
- Spridning av gödsel i naturtypen påverkar floran negativt.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan och bör därför bara användas vid behov.
- Kväveläckage från angränsande marker påverkar floran negativt.
- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis skogsplantering, dikning och täktverksamhet.

Se även på områdesnivå under rubriken, Vad kan påverka negativt.

Bevarandeåtgärder

- Intensivare hävd än den nuvarande (2016) behövs för att behålla naturvärdena, d.v.s. den artrika floran.
- Arten stor ögontröst gynnas av en betesfri period mellan den 15/6 - 15/8. Arten hinner då blomma och gå i frö innan slätter/efterbete. Bete på växtplatsen före den 15/6 och efter den 15/8 är positivt.
- Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Se även på områdesnivå under rubriken: Bevarandeåtgärder.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt.

Området är artrikt men hävden svag och med förnaansamling i markskiktet (2016). För att bevara den hävdgynnade kärlväxtfloran behövs intensivare hävd.

7230 - Rikkärr

Areal: 0,49 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Större delen av det östra delområdet består av naturtypen rikkärr. Kärrret ingår i en större betesfälla som sträcker sig öster- och söderut. Marken betas av nötdjur. Hävden var vid fältbesök 2014 svag och i norra delen av kärrret förekom sly. Älggräs finns på mindre ytor längs både östra och västra kanten av området och näringspåverkan finns på spridda platser i delområdet. Rikkärrret har miljöersättning för särskilda värden enligt landsbygdsprogrammet 2019-2020 och en åtagandeplan för skötseln är knuten till miljöersättningen. Typiska arter som noterats i rikkärrret är: gräsull och ängsnycklar (fridlyst), tidigare har kärrkipprot (fridlyst) hittats. Även brunmossor förekommer. Andra hävdgynnade gräsmarksarter som noteras är stagg, darrgräs, kärrspira och rödklint samt den karakteristiska arten slankstarr.

Generell beskrivning av naturtypen: Rikkärr är artrika myrar med hög halt av mineraler och ett högt pH, ofta pH 6-8. Kärrarna kan förekomma friliggande i skog eller öppen mark eller som laggkärr vid mossar, som element i sträng-flarkkärr, blandmyrar och aapamyrar. Rikkärr finns även i kanterna av kalkrika och näringsfattiga sjöar, vid kusten, eller i anslutning till källor. Kärrarna har en mycket speciell flora och fauna som varierar med t.ex. krontäckningsgrad, kalkhalt och näringsförhållanden. Här finns många specialiserade arter, varav många är hotade. Rikkärrrens bottenskikt domineras ofta av så kallade brunmossor, men förekomst av vitmossor är också vanligt. Många rikkärr är rika på orkidéer, men även andra kärlväxter som trivs i kalkhaltiga marker. Rikkärrarna kan variera från helt öppna till trädklädda samt att vissa är naturligt öppna, medan andra är beroende av röjning, slåtter eller bete. Naturlig hydrologi och hydrokemi är viktigt för naturtypen, mindre äldre ingrepp som orsakat lokal störning av myren kan ibland förekomma. Rikkärr är ofta störningsgynnade eller beroende av hävd.

Typiska arter är: axag, flugblomster, gräsull, knagglestarr, kärrknipprot, majviva, näbbstarr, snip, slåtterblomma, ängsnycklar, ängsstarr, fetbålmossa, kalkkällmossa, kandtuffmossa, klotuffmossa, korvskorpomossa, källtuffmossa, nordtuffmossa, röd skorpionmossa, späd skorpionmossa m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, förändrad hydrologi som t.ex. förändringar i anslutande grundvattenförekomster och förändrad hydrokemi såsom förändringar av kärrvattnets kemiska parametrar, ökad näringstillförsel, mekanisk påverkan och störning av myrens torvbildning samt fragmentering och minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Rikkärr (7230) ska vara minst 0,49 hektar.

Regelbunden hävd med bete och/eller sen slåtter ev. med efterbete, ska påverka området. Trampskador ska inte förekomma. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) eller igenväxningsvegetation ska finnas vid vegetationsperiodens slut. Vegetationen ska vara karakteristisk för rikkärr med artrik flora och fauna. Bottenskiktet ska ha förekomst av brunmossor, inslag av vitmossor kan förekomma. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska föryngras sig. Kärrret ska vara naturligt näringsfattigt, tydligt påverkat av kalk och baskatjoner. Det ska finnas en ständig tillgång på baskatjon-rikt vatten. Kärrrets hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Rikkärrrets hydrokemi ska inte vara starkt påverkad av mänskliga ingrepp och/eller övergödning. Kärrret ska vara öppet (krontäckning < 30%), enstaka träd och buskar kan förekomma. Bestånd av vass och vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte finnas.

Typiska arter av mossor och kärlväxter ska förekomma allmänt-rikligt.

Negativ påverkan

Faktorer som kan påverka naturtypen negativt är:

- Befintliga och tidigare genomförda ingrepp i form av dikning och andra markavvattnande åtgärder liksom dämning påverkar naturtypens hydrologi och hydrokemi, vilket kan ge konsekvenser på vegetation och torvbildning samt torvnedbrytning. Effekterna kan vara uttorkning, ökad igenväxning och erosion.
- Skogsbruk; avverkning, körning och andra åtgärder påverkar hydrologi, lokalklimat och markstruktur. Den blöta miljön är känslig för sönderkörning. Avverkning av närliggande fastmarksskog kan orsaka läckage av näringsämnen.
- Spridning av kalk, aska eller gödningsämnen ger drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning. Motsvarande spridning av kemiska substanser i närheten kan också skada naturtypen genom luftburen deposition eller genom transport med tillrinnande vatten.
- Ökad våtdeposition av kväve kan påverka naturtypen och öka igenväxningstakten.
- Samhällsbyggande med nya kommunikationsleder, anläggningar etc kan direkt eller indirekt förstöra eller orsaka skada på naturtypen.
- Anläggning av vägar över eller i närheten av naturtypen kan förutom påverkan på den fysiska miljön påverka hydrologin och/eller hydrokemin i ett område.
- Många rikkärr med hävdgynnad flora hotas av igenväxning eller är under igenväxning p.g.a. av upphörd hävd. Problemet är störst i Sydsverige och beror vanligtvis på ändrad markanvändning och nedläggning av jordbruk.
- Alltför intensivt bete med tillhörande tramp kan skada rikkärr.

Se den allmänna beskrivningen under rubriken: Vad kan påverka negativt.

Bevarandeåtgärder

- Manuell röjning av sly och älggräs vid behov.
- Inventering av rikkärret bör göras för att undersöka förekomst av typiska mossor och kärlväxter samt för att bättre fastställa bevarandetillståndet. Inventeringen behövs för att kunna anpassa skötseln med lämpliga åtgärder.
- Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Se även den allmänna beskrivningen under rubriken: Bevarandeåtgärder.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms vara gynnsamt.

Dock finns här potential till att höja bevarandetillståndet genom kompletterande slåtter och slyröjning vid behov.

Dokumentation

Artportalen. ArtDatabanken SLU. www.artportalen.se. Uttag 2017-05

Jordbruksverket. Multikuben, uttag av markklassrapport för aktuella jordbruksblock, 2017-06.

Länsstyrelsen i Skaraborg. 1994: Ängs- och hagmarker i Falköpings kommun. Länsstyrelsen i Skaraborg, rapport -94/19.

Länsstyrelsen i Skaraborg, 1995-05-19, dnr 231-10155-94 och 231-10157-94, Beslut om biotopskydd Mularp 1:2 och Kullagärdet 1:1.

Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledningar. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Natura-2000/.

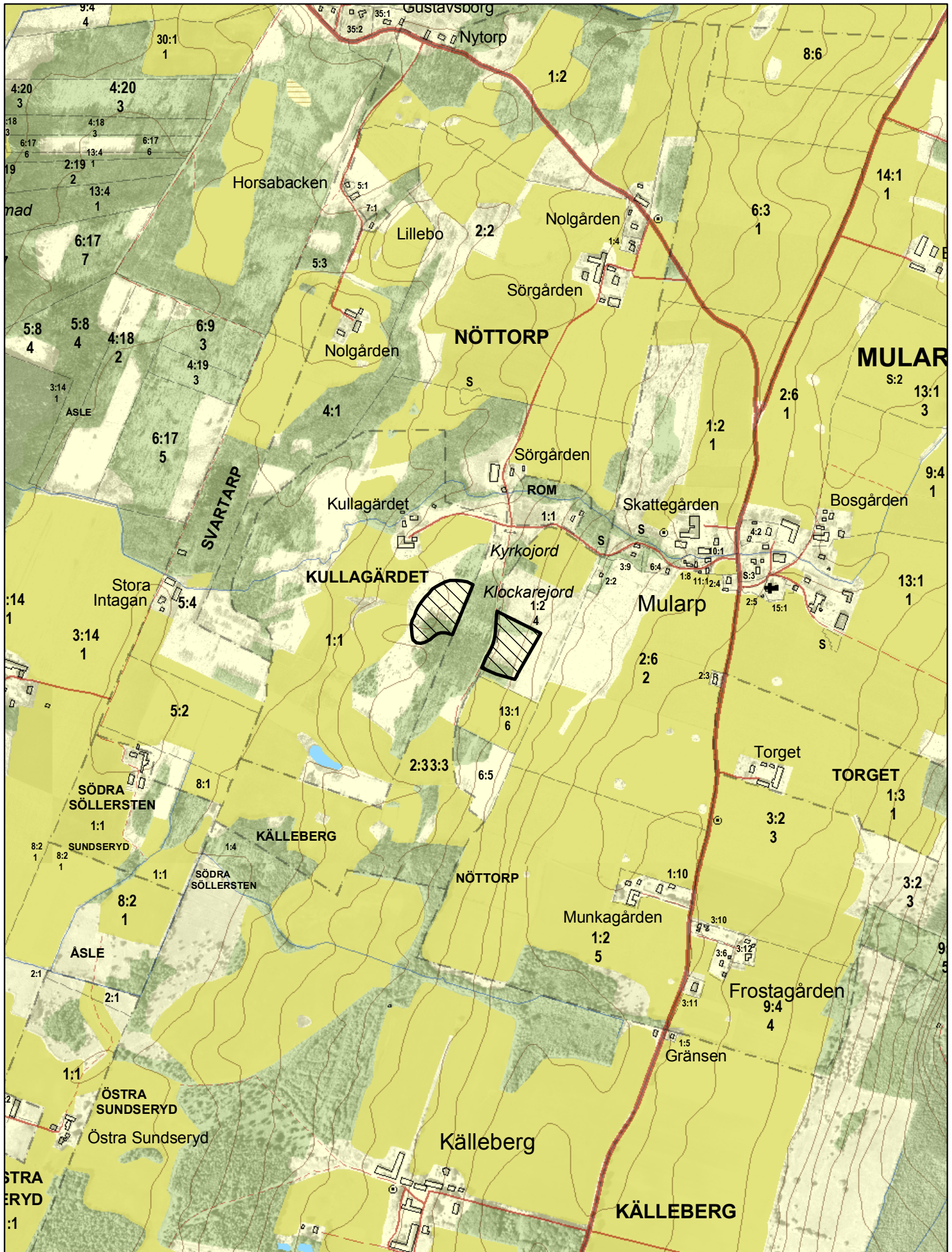
Bilagor

Kartor:

1. Natura 2000-områdets avgränsning, beslutskarta
2. Naturtypskarta

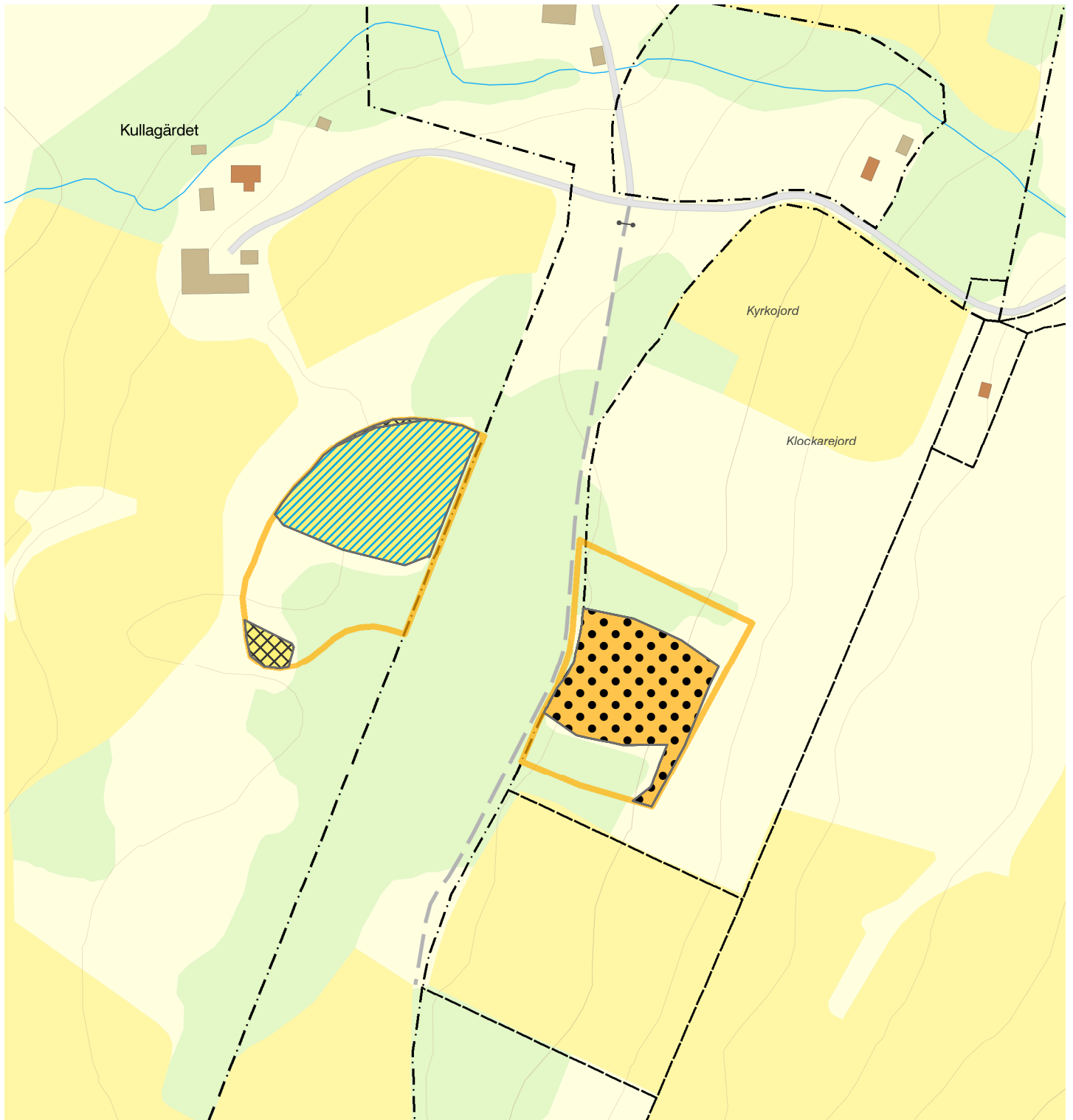

Natura 2000 - SE0540183 Mularp Kullagärdet

0 125 250 500 Meters

Map scale 1:10 000. Original printed 2009-01-30. Copyright Lantmäteriet 2009, dnr 106-2004/188-O.

Natura 2000-naturtypskarta, Mularp Kullagärdet SE0540183 Falköpings kommun

6210 - Kalkgräsmarker
 6410 - Fuktängar
 7230 - Rikkärr
 Natura 2000 Habitatdirektivet

Ingående "vita" områden utgör icke Natura 2000-naturtyp.

0 50 100 150 Meter

Skala (i A4): 1:3 000

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

